

CORRE
LLENGUA
CULTURA
LLIBERTAT
2017

CAL www.cal.cat **#Correllengua17**

El Correllengua 2017 a les escoles

**Propostes didàctiques al voltant de Lola Anglada
i la llengua catalana**

Introducció

Tenim el plaer de presentar el recull d'activitats didàctiques del Correllengua 2017. Aquest document té per objectiu oferir un seguit de propostes lingüístiques per treballar la figura i l'obra del personatge a qui es dedicarà el Correllengua aquest any, la il·lustradora Lola Anglada. A més, conté altres idees per treballar l'estima per la llengua dins i fora de l'aula.

Els materials estan identificats per trams educatius: infantil (I), primària (P), 1r cicle d'ESO (1ES), 2n cicle d'ESO (2ES) i batxillerat (B). Hi trobareu des de jocs lingüístics i contes per als més menuts fins a propostes de xerrades, exposicions, treballs de recerca i debats per als més grans. Les activitats poden formar part de les programacions de llengua i literatura catalanes, de ciències socials, d'arts plàstiques i d'història.

Des de la CAL oferim gratuïtament diversos materials de suport d'aquestes activitats amb l'objectiu de facilitar la feina als docents. Així mateix, ens posem a disposició per assessorar i acompanyar en tot allò que sigui necessari.

En cas que decidiu utilitzar aquests materials, agrairem que ens ho comuniqueu. Ens agradarà conèixer les vostres experiències i afegir el vostre centre al Mapa del Correllengua (<http://bit.ly/2ogdVDm>)!

El Correllengua és la mobilització per la llengua i la cultura més important del país. Des d'una aposta lúdica, festiva, participativa i transversal, se celebra arreu dels territoris de parla catalana des del 1996. Gràcies a la implicació de moltes entitats i col·lectius, i a la participació de milers de persones, cada any s'organitzen centenars d'actes en el marc del Correllengua. La CAL és una de les principals entitats que promouen el moviment.

Trobareu més informació del Correllengua al web www.correllengua.cat

A través dels enllaços següents podreu conèixer les experiències d'alguns centres que van treballar les propostes del Correllengua l'any passat:

[NOTÍCIA] Una quinzena de centres educatius ja han participat en el Correllengua 2016 (<http://bit.ly/2niNIDw>) (CAL – 7/6/2016)

[REPORTATGE] Un any més, que corri la llengua! (<http://bit.ly/2og5tUC>) (Ara Criatures – 13/8/2016)

Un projecte de la Coordinadora d'Associacions per la Llengua catalana (CAL)

C. Olzinelles, 118
08014 Barcelona
Països Catalans
93 415 90 02
cal@cal.cat
www.cal.cat

Dossier disponible al web www.correllengua.cat

Les imatges reproduïdes en aquest document han estat cedides per la Diputació de Barcelona. Tots els drets reservats.

Relació d'activitats per trams educatius

Activitat	Pàgina	I	P	1ES	2ES	B
El somni de Lola Anglada	5					
Aprofundim en la figura de Lola Anglada	5					
Concurs de pintura ràpida	5					
Mural de paraules	5					
Dibuixem un paisatge	5					
Fragments i citacions de Lola Anglada	5					
Els animals de Lola Anglada	5					
Creem acudits	6					
Decorem contes	6					
Els referents femenins	6					
Crítica d'art	6					
La vida d'abans	6					
La normalització ortogràfica I	7					
Treballem els animals	7					
La normalització ortogràfica II	7					
Marxar lluny de casa	8					
El més petit de tots	8					
El més petit de tots (cançó)	9					
El conte com a gènere literari	10					
Representació del conte <i>El més petit de tots</i>	10					
Auca Lola Anglada (I i II)	11					
La dona com a metàfora de la pàtria (I i II)	11					
Escrivim contes	11					
Fem descripcions	13					
Els valors en els contes de Lola Anglada (I i II)	13-14					
Treballem la cultura popular i tradicional	14					
Quan érem petits	14					
Lectura de contes de Lola Anglada	15					
Fem un homenatge a Lola Anglada	15					
Parlem sobre la fantasia	15					
Parlem de col·leccions	15					
Llegim fragments de les memòries de Lola Anglada	16					
Revistes d'ahir i d'avui	16					
Les quatre estacions	16					
Vocabulari del món artístic	16					
Il·lustrem emocions	16					
Treballem els adjectius (I i II)	16-19					
Exposició dedicada a Lola Anglada	19					
L'hora del conte	21					
Els follets cercaparaules	21					
Mural gegant del Correllengua	22					
Trencaclosques dels Països Catalans	22					
Els ambaixadors del Correllengua	23					
Paraules de casa	23					
Taller de cal·ligrames	23					
Xerrada "Paraules viatgeres"	23					
Concurs "Caça l'errada"	24					
Dites i frases fetes	24					
Taller de creació d'endevinalles	24					
Juguem a l'Scrabble!	25					
300 fets de llengua	25					
Els últims parlants: com mor una llengua?	26					

I (Infantil)
P (Primària)
1ES (1r cicle d'ESO)
2ES (2n cicle d'ESO)
B (Batxillerat)

Annex: més recursos i materials de consulta, pàgina 28.

Activitats per treballar la figura i l'obra de Lola Anglada

★ **El somni de Lola Anglada (I/P)**. Mireu el vídeo “El somni de Lola Anglada” (7 minuts de durada):

<http://www.super3.cat/unamadecontes/conte/el-somni-de-lola-anglada/catala/1711>

- Vosaltres també teniu un racó secret com el que s’explica en el conte? Quin? Dibuixeu el vostre lloc secret i expliqueu com és als companys i companyes.
- Feu un dibuix d’un somni que hagueu tingut.

★ **Aprofundim en la figura de Lola Anglada (2ES/B)**. Visualitzeu aquest fragment del programa de televisió “Divendres” on Montserrat Carrió, amiga personal de Lola Anglada, Núria Rius i Teresa Sanz, les seves biògrafes, i la il·lustradora Pilarín Bayés parlen sobre la seva obra i figura:

<http://www.ccma.cat/tv3/alcarta/divendres/lola-anglada,-la-primera-il%C2%B7lustradora-profesional-catalana/video/4420371/#>

Després, responeu les preguntes següents:

- Per què Lola Anglada es considera la primera gran il·lustradora catalana?
- Busqueu alguna il·lustració de Lola Anglada que mostri la seva vessant més compromesa i lluitadora.
- Per grups, busqueu informació sobre alguns dels contes més coneguts que va escriure i il·lustrar Lola Anglada (*En Peret, Margarida, Monsenyor Llangardaix, Narcís...*). Recolliu l’argument del conte, els valors que transmet i l’aportació/tret diferencial de l’obra.

★ **Concurs de pintura ràpida (I/P/1ES/2ES/B)**. Us proposem que organitzeu un concurs de pintura ràpida. Els dibuixos que feu han d’expressar alguna idea relacionada amb Lola Anglada: els personatges dels seus contes, els paisatges que il·lustrava... feu volar la imaginació! Després, podeu exposar els dibuixos a l’escola.

★ **Mural de paraules (P)** Trieu un conte de Lola Anglada. Després de llegir-lo, identifiqueu aquelles paraules que desconeu (exemple: punyent, rúfol...) i busqueu-ne el significat al diccionari. Un cop recopilades, feu un mural amb aquestes paraules i exposeu-lo a classe. També podeu crear un petit diccionari i fer jocs al voltant d’aquesta activitat, tal com es proposa en aquest recurs del portal TERMCAT:

http://www.termcat.cat/docs/DL/PetitDiccCiencia_Activitats_ca.pdf

★ **Dibuixem un paisatge (I/P)**. Des de ben petita, Lola Anglada era molt observadora. Li agradava dibuixar la natura, els animals i tot el que l’envoltava:

“La casa de Tiana l’abocà a l’observació directa de la natura; boscos, mar i muntanyes, i també animalons, a la contemplació dels quals dedicava moltes hores. Per donar permanència a aquells moments d’extraordinària felicitat, de comunió amb la natura, Lola infant dibuixava.”

(Lola Anglada o la creació del paradís propi. Montserrat Castillo. Ed. Meteora, any 2000)

Dediqueu una estona a contemplar un paisatge i feu-ne un dibuix.

★ **Fragments i citacions (P/1ES/2ES/B)**. Feu cartells que mostrin algunes de les citacions de Lola Anglada i exposeu-los a l’escola. També podeu fer pancartes que s’exhibeixin en espais concorreguts.

La CAL disposa d’un recull de fragments i citacions de l’autora. Es pot sol·licitar a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Els animals de Lola Anglada (I/P)**. A Lola Anglada li agradava dibuixar molts animals amb trets humans: llangardaixos amb barret de copa, galls amb cames, aus empolainades i altres animals amb vestits elegants. Trieu un animal que us agradi i feu-ne un dibuix on hi aparegui algun element propi de les persones.

★ **Creem acudits (P/1ES)**. Durant un temps, Lola Anglada va publicar acudits il·lustrats, historietes i caricatures a diverses revistes de l'època. Aquí en trobareu alguns exemples:

<http://2014lolaanglada.blogspot.com.es/2015/09/la-lola-patufet-i-als-calendaris-del.html>

Trieu un dibuix de Lola Anglada i inventeu-vos un acudit que l'il·lustri. També podeu il·lustrar el vostre propi acudit.

★ **Decorem contes (P)**. Trieu un conte que us agradi molt i ompliu-lo de dibuixos, sanefes i altres ornaments, tal com feia Lola Anglada amb alguns dels contes que va publicar.

★ **Els referents femenins (1ES/2ES/B)**. En els temps que Lola Anglada comença a ser coneguda, els crítics queden tan sorpresos que una dona pugui ser il·lustradora i fer-ho tan bé com un home que no se'n sabien avenir.

- Creieu que actualment hi ha més referents femenines a la nostra societat? Feu un debat al voltant d'aquesta qüestió.

- Trieu una dona (pot ser una figura coneguda o no) que sigui un referent per a vosaltres. Feu una redacció que parli d'ella i presenteu-la a classe.

★ **Crítica d'art (2ES/B)**. Quan es va començar a conèixer l'obra de Lola Anglada, la crítica del moment en va parlar molt:

“En sa companyia exposa en el mateix saló del Faiança la senyoreta Dolors Anglada, deixeb-la aprofitada del mestre aquarel·lista, però que se'n revela més que aquarel·lista una agudíssima caricaturaire a la manera delicada i femenina que ho són aquelles exquisides artistes angleses que omplen els bells llibres de contes de florides i rioleres exornacions.

Sentint-se això en els dibuixos de la senyoreta Anglada, trobant-se una distinció ben notable, rendint-se al convenciment que hi ha en ella un temperament de decoradora, un se doll que sovint els temes de les seves caricatures siguin qui sap si un xic massa vulgars.

Les il·lustracions d'alguns contes que exposa diuen que en ella les nostres rondalles hi tindrien una bona il·lustradora i que sense fugir del bell procediment de l'aquarel·la tracta a la manera exquisida amb que el tracta en algunes parts del seu bell dibuix «Cap y Cúa», podria venir a ocupar un lloc que queda buit entre els nostres artistes, o sia aquest d'il·lustrador de contes.

Atenent a la seva edat primaveral encara i confiant amb les seves dots veritablement extraordinàries, confiem que el nostre elogi d'avui serà encara més alt en futures primaveres, quan ens vagi mostrant el camí progressiu del seu art exquisit”.

Joaquim Folch i Torres, “L'Exposició Lloverias-Anglada al Fayança”, La veu de Catalunya Pàgina Artística, núm. 119. Barcelona, 28 de març de 1912, p. 5

Trieu un/a artista conegut/da (pot ser actual o ja desaparegut) i feu una crítica de la seva obra.

★ **La vida d'abans (1ES/2ES/B)**. Lola Anglada, juntament amb Francesc Curet, van dur a terme una recerca rigorosa i exhaustiva sobre la vida quotidiana de la Barcelona del segle XIX. Aquestes investigacions es van materialitzar en la publicació de dues obres molt valorades: *La Barcelona dels nostres avis* (1949) i *Visions Barcelonines 1760-1860* (1952). En aquestes obres es mostren molts detalls de les festes, els racons de la ciutat, el vestuari i les persones de l'època.

Busqueu un estri, objecte o eina que s'utilitzés a la cuina, el camp, en algun àmbit específic com la medicina o la confecció. Feu-ne un petit treball on s'expliqui què era i perquè s'utilitzava. Us en proposem alguns:

★ **La normalització ortogràfica I (2ES/B)**. Llegiu l'article de la revista *Feminal* "Una artista catalana" (any 1912) i reviseu-ne l'ortografia (és prèvia a la publicació de la normativa de Pompeu Fabra). Identifiqueu les paraules i expressions que veieu diferents i indiqueu com s'escriuen ara.

Enllaç a l'article: <http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/feminal/id/1779/rec/59>

★ **Treballem els animals (P/1ES)**. Lola Anglada era una amant de la natura. Admirava les flors, les plantes i els animals que hi havia al seu voltant. Ho explica en aquest text, extret de les seves memòries:

«Amb Apel·les Mestres parlàvem sovint de tots aquells animalets que en el camp podíem contemplar i admirar: escarabats de garrofer tornassolats en verd i or, espiadimonis amb el seu vol decidit, cuques de llum com estrelletes caigudes del cel, grills cantaires, ratpenats amables i manyacs injustament qualificats d'ocells del dimoni, sargantanes eixerides, llangardaixos mansois... I contemplàvem les formigues que sempre anaven atrafegades per tal d'emplenar el formiguer de provisions hivernals i que ara, raquíques i desnerides, es veuen obligades a envair els interiors; ara afamades per manca d'aliment que no troben en el camp enverinat per la química. I mentrestant els ocells emigren, com les orenetes...»

Trieu un dels animals que se citen en aquest fragment. Busqueu-ne una foto i feu-ne un dibuix. Després, expliqueu als companys i companyes les característiques principals d'aquest animal (com és, on viu, de què s'alimenta...).

★ **La normalització ortogràfica II (2ES/B)**. Fixeu-vos en el text d'aquests dos acudits de Lola Anglada:

Acudit 1 (<http://bit.ly/2oa5ehh>)

Acudit 2 (<http://bit.ly/2ogcZis>)

El vocabulari de la primera vinyeta és d'abans de la publicació de les *Normes ortogràfiques* de Pompeu Fabra (any 1913) i la segona és posterior a la reforma: és el que utilitzem actualment. Identifiqueu les paraules de la primera vinyeta que ara diríem que tenen errors gramaticals i anoteu com s'escriuen ara.

Per a saber-ne més de la reforma lingüística, podeu consultar l'enllaç següent:

<http://www.xtec.cat/~fmota/segon%20batx/codif.htm>

★ **Marxar lluny de casa (2ES/B)**. Llegiu aquest fragment de les memòries de Lola Anglada:

Enyor i alegries a París

Malgrat tot, el meu cor no se sentiria mai capaç d'abandonar per sempre la terra que em veié néixer: els artistes, lluny de la mare pàtria, no saben inventar i és perquè, allunyats del nostre cel i de la nostra mar, ens sentim ser altres i ens trobem sense mestre.

Jo no l'he deixada, la meua terra, sense emportar-me'n uns records talment com un enamorat: la llum del seu cel dintre els meus ulls, la remor de la seva mar dintre el meu cor, la dolcesa dels seus celatges matinals dintre el meu esperit. Així, sadollada de llum d'aquesta terra estimada, em permeto volar per altres horitzons sense por que el meu Art pugui fallar. Perquè no és aquesta terra estrangera, si bé hospitalària, la que pugui determinar l'ostentació i personalitat meua: aquesta terra que, no essent meua, mai no sabrà profunditzar el meu sentir, ni mai no sabrà res de la meua manera de ser. Sols aquella terra, on l'artista neix, pot donar a l'artista ço que ell anhela per fer-se un Art personal. Els artistes són els fills predilectes de la mare terra, la qual ens peix i ens amanyaga, per bé que també som aquells fills als quals no perdona si n'emigrem.

Puc vanagloriar-me dintre el meu sentir d'artista de no ser-me imposat el jou de veure l'Art a través d'altres ulls ni altre esperit en aquest camí aspre que imprescindiblement a tot artista cal seguir. Ben dotada, m'és fàcil copsar tot el meravellós pel meu propi sentir d'artista innat, de la mateixa manera que la Natura m'ha dotat del do de la reflexió, del do de la vida, del do de la paraula, de la claror als meus ulls. L'orientació en el meu Art l'he sentida sempre tan natural en mi com he sentit els bons impulsors en el meu cor; com els aclariments en el meu esperit.

Lola Anglada: Memòries 1892-1984. Núria Rius i Teresa Sanz. Diputació de Barcelona, 2015

- Quan és lluny de casa seva, Lola Anglada se sent, d'alguna manera, desorientada. Què en penseu?
- Feu una reflexió al voltant d'aquest fragment de Lola Anglada. Després, debateu al voltant d'aquest sentiment de sentir-se una altra persona quan s'és lluny de casa.

★ **El més petit de tots (2ES/B)**. El 1937 el Comissariat de Propaganda de la Generalitat, creat i dirigit per Jaume Miravittles, encarregà a Lola Anglada un conte per donar vida a la petita figura creada per l'escultor Miquel Paredes: *El més petit de tots*. (...) Lola Anglada creà la història d'un petit personatge d'aspecte franc i de trets sexuals indeterminats que tant podia ser un nen com una nena. La seva figura representava i difonia a la rereguarda tota una sèrie de valors, especialment aquells que la guerra malmeté.

Text extret del catàleg de l'exposició "Lola Anglada, poderosa memòria". Ajuntament de Tiana (2010)

Busqueu informació sobre el conte "El més petit de tots". Recolliu el significat d'aquesta obra i la importància que va tenir en l'època.

El més petit de tots

El 1937 el Comissariat de Propaganda de la Generalitat, creat i dirigit per Jaume Miravittles, encarregà a Lola Anglada un conte per donar vida a la petita figura creada per l'escultor Miquel Paredes: *El més petit de tots*. L'objectiu d'aquesta escultura havia estat atreure l'atenció de l'estranger vers Catalunya, però Miravittles volia arribar més enllà.

(...) Lola Anglada creà la història d'un petit personatge d'aspecte franc i de trets sexuals indeterminats que tant podia ser un nen com una nena. La seva figura representava i difonia a la rereguarda tota una sèrie de valors, especialment aquells que la guerra malmeté com, per exemple, l'alegria, l'amistat, la generositat, la prudència, la solidaritat, el respecte, l'esperança, la voluntat i, per sobre de tot, l'amor: als altres, a la natura, als animals, a l'art, a la vida en si mateixa...

(...)

En el conte, (...) presentà el personatge infantil (...) com a fill de la Revolució que vol alliberar el poble. (...) El llibre s'edità en diferents idiomes i l'escultura original es convertí també en tot tipus d'objectes: agulles de pit, insígnies per a lluir a la solapa, figures ornamentals pel capó dels cotxes... A partir d'una música popular catalana també se'n va compondre una cançó, coneguda i cantada per tothom. Acabada la guerra, la cançó fou prohibida pel govern franquista i gairebé tothom s'oblidà de la lletra, com de tantes altres coses.

El personatge es convertí molt aviat en mascota de la gent d'un poble que lluità contra el feixisme a la primera línia de foc o a la rereguarda.

Text extret del catàleg de l'exposició "Lola Anglada, poderosa memòria". Ajuntament de Tiana (2010)

★ **El més petit de tots (cançó) (I/P/1ES/2ES/B)**. Escolteu la cançó "El més petit de tots" (adaptació de la cançó popular "Els tres tambors", amb lletra de Pere Quart) i canteu-la junts:

<https://www.youtube.com/watch?v=wEpyicAsimY>

★ **El conte com a gènere literari (1ES/2ES).** Consulteu el recurs *Tot això són contes!* per conèixer aquest gènere literari: <http://www.edu365.cat/eso/muds/catala/literatura/prosa/contes/index.htm>

Recurs interactiu que descriu i exemplifica els contes com a gènere literari rellevant. S'hi estudien els contes i els contistes de la literatura catalana. S'hi analitzen els recursos dels contes: estil directe, indirecte, etc. Textos de Lola Anglada -Margarida-, Pere Calders -Invasió subtil- i Quim Monzó -Nadal blanc-. Activitats d'autoavaluació per a la pràctica dels continguts de la unitat. Autors: Pere Puértolas, Marta Puig, Elisenda Puig, Anna Pujol, M. Josep Simó (2005)

- Intenteu identificar les diferències entre els contes i les rondalles.
- Ara que ja coneixeu els trets característics dels contes, us atreviu a crear-ne un?

★ **Representació del conte *El més petit de tots* (P),** de Lola Anglada, a càrrec de Pedagogia de l'Espectacle, de la Fundació Torre del Palau (www.torredelpalau.org):

Aquesta és una proposta adreçada a infants de Cicle Mitjà o Superior de Primària. Es recomana un màxim de públic de 50-60 alumnes i té una durada aproximada de 35-40 minuts.

L'espectacle és de petit format, amb la intervenció d'una actriu i un músic que toca el contrabaix. És multidisciplinari, amb tècniques de gest i mim, la manipulació d'un titella i les intervencions de text.

Seguint l'esperit del conte, l'actuació tracta actituds i comportaments com la solidaritat, l'amistat, l'amor o la pau. Així mateix, és una eina de coneixement històric molt interessant.

Més informació i reserves a juditjosa@torredelpalau.org – 937899085.

★ **Auca Lola Anglada I (P/1ES/2ES/B)**. Coneix Lola Anglada a través de la seva auca:

<http://www.rodolins.cat/pages/persona/lolaanglada2.html#top>

★ **Auca Lola Anglada II (P/1ES/2ES/B)**. [A partir de la biografia](#), creeu l'auca de Lola Anglada.

★ **La dona com a metàfora de la pàtria I (B)**. Entre els anys 1931 i 1934 Lola Anglada va crear il·lustracions amb un contingut obertament polític per al setmanari *Nosaltres Sols!* Les vinyetes publicades sovint mostren una figura d'una dona com a metàfora de la Catalunya oprimida. Aquí podeu veure'n alguns exemples:

Nosaltres sols! Núm. 019 (8 ag. 1931), pàg. 1 (<http://bit.ly/2nzF6uC>)

Nosaltres sols! Núm. 023 (11 set. 1931), pàg. 4 (<http://bit.ly/2nLcxuL>)

Nosaltres sols!. Núm. 056 (30 abr. 1932), pàg. 1 (<http://bit.ly/2nuHqS9>)

Nosaltres sols! Núm. 134 (28 oct. 1933), pàg. 1 (<http://bit.ly/2niVmxm>)

En totes les il·lustracions d'aquesta revista la imatge de Catalunya pren la forma de la jove catalana vestida amb faldilla ampla, cosset, espartenyas de vetes, gandalla recollint-li els cabells, mitenes i davantal. És aquesta jove qui s'alça sobre la monarquia, qui reclama la universitat catalana, qui es mostra com altres nacionalitats esclaves com Irlanda, País Basc, etc.

Text extret del catàleg de l'exposició "Lola Anglada, poderosa memòria". Ajuntament de Tiana (2010)

Per grups, trieu una de les vinyetes que Lola Anglada va dibuixar per a *Nosaltres Sols!* i expliqueu-ne el significat als companys.

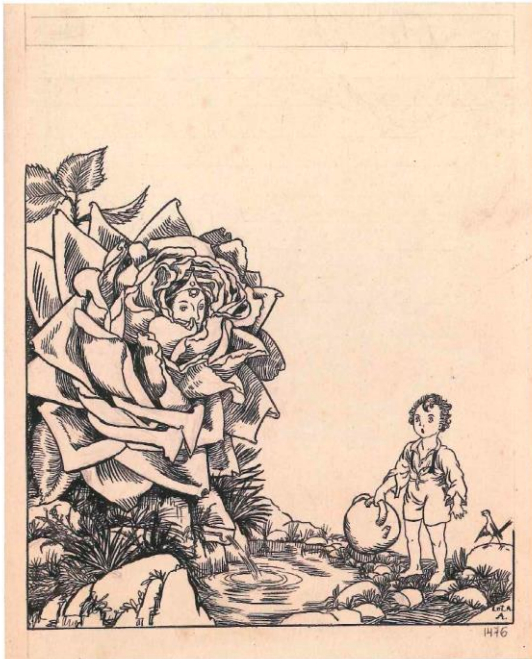
★ **La dona com a metàfora de la pàtria II (B)**. Aquest recurs d'utilitzar la imatge de la jove catalana com a metàfora de la pàtria pot ser considerat totalment noucentista, estètica dins la qual sovint s'inclou l'obra de Lola Anglada, en la línia de la *Ben Plantada* d'Eugeni d'Ors. Aquesta figura representà el nou model de dona culta i refinada, transmissora dels valors tradicionals i de la civilitat, una dona a qui el noucentisme li atorgà un paper molt rellevant: el de dona-mare/mare-pàtria que té les característiques de la Mare de Déu.

Text extret del catàleg de l'exposició "Lola Anglada, poderosa memòria". Ajuntament de Tiana (2010)

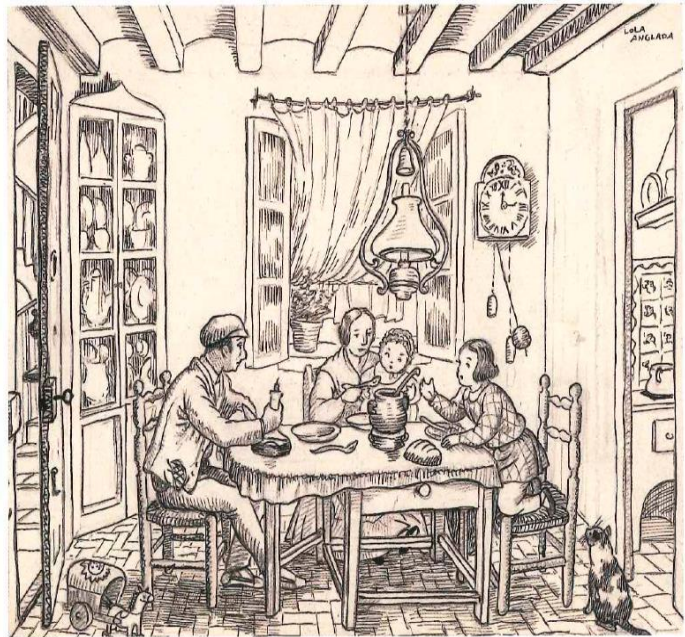
- Feu una cerca i recolliu els trets característics del model de dona que promovia la *Ben Plantada* d'Eugeni d'Ors.

- Per què creieu que l'obra de Lola Anglada s'inclou dins l'estètica noucentista?

★ **Escrivim contes (1ES/2ES)**. Sovint, Lola Anglada deia que no il·lustrava contes, sinó que explicava il·lustracions. Trieu un dels dibuixos que us presentem tot seguit i escriviu un conte breu que es relacioni amb el que es mostra:

“En Peret a la font”, *En Peret*.
Diputació de Barcelona, núm. inv. 1476

“Segle XIX. Taula menestral”. *Visions barcelonines*, volum 1.
Diputació de Barcelona, núm. inv. 1944

“Ventafocs”. *Contes de Perrault*. Diputació de Barcelona, núm. inv. 177

“La

★ **Fem descripcions (1ES/2ES).** Llegiu la descripció d'un dels dibuixos que va fer Lola Anglada per al conte "Les taronges d'or". Després, trieu una de les imatges de l'activitat anterior i feu-ne una descripció:

Lola Anglada, *Les taronges d'or*, J. Gay, Muntañola, 1917.

A la part superior dreta, trobem un poderós castell vist en contrapicat amb les massisses torres que s'escapen del requadre, acomboiades per mitjà dels núvols, que mig amaguen les torres del darrere. Alhora, les línies obliqües de les torres accentuen la llunyania i l'elevació del castell. L'accés és difícil: escales, arbres i murs marquen un camí sinuós per arribar-hi; dificultat que ve reforçada per la diagonal en escorç del mur a primer terme, molt volumètric. Tots aquests elements contribueixen a fer inaccessible el castell al petit genet que apareix, i que passa quasi desapercebut, a l'angle inferior esquerre de la composició.

Lola Anglada o la creació del paradís propi. Montserrat Castillo. Ed. Meteora (2000)

★ **Els valors en els contes de Lola Anglada I (2ES/B).** El conte "En Peret" transmet l'amor a la terra, el respecte als animals i a les plantes, la tradició catalana, les festes i el costumari. Llegiu aquest fragment del conte i intenteu identificar-hi els valors que vol transmetre l'autora. Després, comenteu entre tots si n'heu identificat d'altres:

El Palau dels Estels

Vet-ací que l'Espiadimonis s'atura davant d'un palau. Les portes són obertes. Un Estel molt brillant surt a rebre'ls i en Tinet, que s'enlluerna dels seus raigs, es frega els ulls amb les mans. És que no està avesat com l'altre, a veure'ls. I també el sorprèn aquest palau que és dalt dels núvols, perquè és el Palau dels Estels. I en Peret li demana:

—T'agraden aquests núvols que ens aguanten? T'agraden els estels?... Guaita la masia ací al fons... i l'hort... i el bosquet i la vinya!... Mira, mira, que som prop del cel!... M'estimes força, Tinet, perquè et porto a veure aquestes coses?... Oi que no les sabies? Jo sí, que les sé!... Me les conta ma mare perquè siga bon minyó. Ella em diu que els Estels espion els nens bons i els que no ho són. I com que ho sé, no vull que els Estels em vegin mai a fer pedrades, ni fer enfadar la mare! Si veiessis el Palau dels Estels, és tot d'argent. Els Estels es passegen bo i arrossegant els vestiments preciosos.

Vet-ací que en Peret i en Tinet entren. Quan els Estels els veuen, es postren de genolls en terra. Menys l'Estel matiner, que resta dret, i els parla així:

—Ben arribat sies, Peret. Ens portes un noi bon minyó?
—Sí, senyor. En Tinnet desitja d'ésser-ho!
—Benvingut sia entre nosaltres. Per la seva bondat promesa li és concedit de veure el nostre tresor!

La pluja

Els Estels acompanyen en Peret i en Tinnet a unes cambres totes curulles de perles. En Tinnet es sorprèn de veure que les portes no es poden tancar de tan plenes que són les cambres, que vessen i tot. I l'altre li diu:

—Oi, Tinnet, que tu no sabies que els Estels fossin tan rics? Veus aquestes perles?... Són les gotetes d'aigua que cauen a la terra, quan plou. Els Estels ens les tiren, bo i amagats, de darrera els núvols estant! Si s'hi engresquen gaire, en llencen moltes, de perles, i llavors és quan plou fort!

La calamarsa

Prop de les cambres de les perles, els Estels hi guarden els diamants. I en Peret diu al seu companyó:

—Veus aquests diamants? Els Estels els guarden per tirar-los damunt la terra. És la calamarsa. Si ens en tiren molts, les verdures es colltorcen; i quan tiren els més grossos, el pare tot s'hi enfada perquè no pot collir els raïms!... No has vist una pedregada?... Com que els Estels són tan rics es diverteixen tirant llur tresor damunt dels camps; la mare sempre m'ho conta, em diu que quan pedrega o quan plou, són els Estels que fan de les seves!

—Jo no sabia això! —fa en Tinnet,—És molt bonic el que em contes!... És tan bonic, que quan pedregarà colliré un grapat d'aquests diamants!

—Jo n'he collits abans que tu; però a les nostres mans es fonen.

Mentre així parlen, vénen uns Estels petits que són els patges i els abillen d'un vestit d'argent, que brilla tant com el dels Estels mateixos. I com que és tard, ve l'Espiadimonis a cercar-los, i l'insecte emprèn el vol cel enllà.

★ **Els valors en els contes de Lola Anglada II (P/1ES/2ES/B).** Trebal·leu algun/s fragment/s dels contes de Lola Anglada a partir dels valors que transmeten. La CAL disposa de diversos reculls extrets dels contes *Margarida*, *En Peret*, *Martinet* i *El més petit de tots*. Podeu demanar aquests fragments sense cap compromís a cal@cal.cat o al 934159002. També podeu demanar els contes en préstec de forma gratuïta.

★ **Treballem la cultura popular i tradicional (1ES/2ES).** Al conte "En Peret" hi apareixen personatges com els Gegants, la Mulassa o els dracs de la Patum. Per grups, feu una cerca de les mostres de cultura popular i tradicional catalana i feu un petit treball sobre els seus orígens i evolució.

★ **Quan érem petits (P/1ES).** En una entrevista de l'any 1930, Lola Anglada revela el secret del seu èxit entre els infants:

«L'equivocació dels que volen escriure per a la infància és creure que amb l'estudi coneixeran les seves ànimes, i una ànima infantil és impenetrable! Només hi ha un mitjà: recordar-se'n de quan s'era un nen, en una paraula, sentir-se nen. Jo tinc la sort de tenir una memòria poc comú, i crec que aquest és el meu únic secret; recordo al detall tota la meva infància, des dels dos o tres anys, fins a extrems que semblen impossibles»

Marta Romaní "Lola Anglada. La artista de los niños barceloneses" *Barcelona Gráfica*, n. 46, Barcelona, 18 de gener de 1930, p.s.núm. Text original en castellà.

Penseu en una situació o escena de quan éreu petits, i feu-ne un dibuix.

★ **Lectura de contes de Lola Anglada (I/P)**. Organitzeu una lectura de contes de Lola Anglada. En els enllaços següents podeu trobar alguns contes curts extrets de <http://2014lolaanglada.blogspot.com.es/>:

“L’espantallot” i “Els infants” (<http://bit.ly/2nuKzkH>)

“En Titus i en Nitús” (<http://bit.ly/2ngmcpe>)

“L’eixida de l’avi Andreu” (<http://bit.ly/2oae69>)

“El tord ferit” (<http://bit.ly/2o6p10C>)

“El gall de la cresta d’or” (<http://bit.ly/2niOeB7>)

“Blanca-Rosa” (<http://bit.ly/2o9WZBM>)

També podeu explicar el conte *Margarida*, *En Peret*, *Monsenyor Llangardaix*, *Martinet* o *El més petit de tots*. La CAL disposa d’alguns exemplars d’aquests contes que es poden demanar en préstec de forma gratuïta. Més informació a cal@cal.cat/934159002.

★ **Fem un homenatge a Lola Anglada (I/P/1ES/2ES/B)**. El 3 de desembre de 1977, Josep Maria Espinàs va fer una crida a través de la columna “A la vora de... Lola Anglada” del diari *Avui* en què demanava a tots els nens i nenes del país que fessin un homenatge a Lola Anglada fent-li arribar un dibuix i una dedicatòria. Deia: «Qui tant ha dibuixat per als infants d’ahir, no és just que ara rebí dibuixos dels infants d’avui?»

Podeu llegir l’article sencer aquí: (<http://bit.ly/2o9X7Bg>)

La crida va tenir una resposta massiva i l’autora va rebre milers de dibuixos de nens i nenes de totes les edats i de tots els racons.

“Lola Anglada ha rebut milers de dibuixos” (<http://bit.ly/2niSO2v>). Diari *Avui*, 14 de gener de 1978

Anglada ho va agrair públicament a través d’una carta publicada pel mateix diari unes setmanes després:

Bústia. Agraïment de Lola Anglada (<http://bit.ly/2oajUgy>). Diari *Avui*, 7 de gener de 1978

Us proposem que seguiu l’exemple d’aquells nens i nenes i feu un dibuix i una dedicatòria en homenatge a Lola Anglada. Poden ser dibuixos sobre els personatges dels seus contes, sobre elements de la natura — molt presents en les seves obres—, sobre els mesos o les estacions de l’any, o bé un dibuix de l’artista. També podeu animar els vostres familiars adults a fer-ho. Podeu enviar-los a la CAL, per correu electrònic a cal@cal.cat o per correu postal a l’adreça C. Olzinelles, 118, 08014 Barcelona, indicant-hi escola, curs, municipi i noms i cognoms dels autors/es. Els anirem recopilant tots i s’exposaran a la pàgina web del Correllengua www.correllengua.cat.

★ **Parlem sobre la fantasia (2ES/B)**. Llegiu l’article “Lola Anglada i la fantasia”, escrit per Josep González-Agàpito i publicat al diari *avui* el 25-11-1979 (<http://bit.ly/2nuKduF>). Tot seguit, feu un debat al voltant d’una de les qüestions que planteja l’article: creieu que és més adequat alimentar els contes per a infants de fantasia i imaginació, o bé cal dotar-los d’una bona dosi de realitat?

★ **Parlem de col·leccions (P)**. Lola Anglada va reunir una col·lecció molt important de nines antigues, una afició iniciada pel seu avi i que ella va convertir en un dels reculls més importants del món. Actualment, la col·lecció de nines de Lola Anglada està instal·lada al Museu Romàntic Can Llopis (Sitges) (<http://bit.ly/2nuFYiy>).

Feu alguna col·lecció, vosaltres? Us proposem que feu una presentació a classe sobre aquest tema. Poden ser objectes que col·leccioneu vosaltres o bé els vostres familiars.

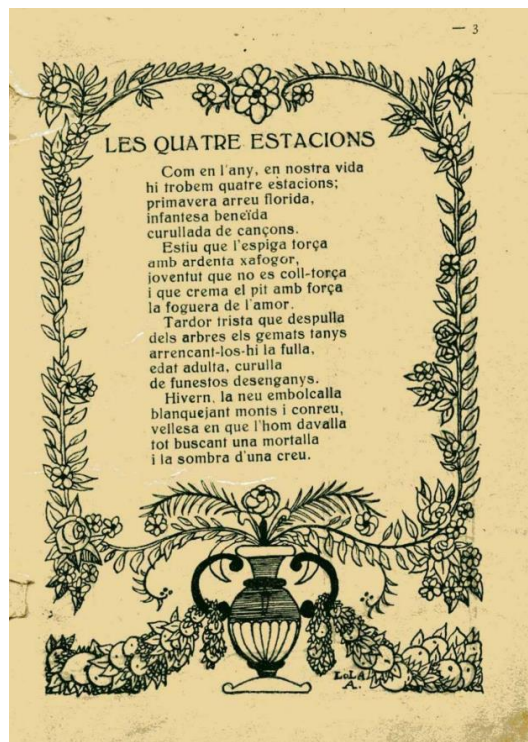
★ **Llegim fragments de les memòries de Lola Anglada (1ES/2ES/B).** Organitzeu una lectura de fragments autobiogràfics de Lola Anglada extrets de les seves memòries.

La CAL disposa d'una selecció de fragments. Podeu demanar-los a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Revistes d'ahir i d'avui (P/1ES).** Lola Anglada va publicar il·lustracions, contes i acudits en moltes de les revistes infantils que existien abans de la Guerra Civil (*En Patufet*, *La Mainada* o *La Nuri*, editada i dirigida per ella mateixa). En aquest recurs podeu llegir més sobre les revistes infantils del primer terç del segle XX (<http://bit.ly/2oxqz03>).

Us proposem que busqueu una revista infantil antiga i una d'actual i comenteu les diferències que hi trobeu pel que fa al contingut, la temàtica, l'estil... També podeu organitzar una exposició de revistes antigues i actuals.

★ **Les quatre estacions (P/1ES).** Al Calendari de "En Patufet" de l'any 1921 hi apareix un poema titulat "Les quatre estacions" signat per Lola Anglada:

(Font: <http://2014lolaanglada.blogspot.com/es/>)

Feu un dibuix de cadascuna de les estrofes que il·lustri cadascuna de les quatre estacions d'aquest poema.

★ **Vocabulari del món artístic (1ES/2ES/B).** Existeixen un gran nombre de termes relacionats amb l'ofici de Lola Anglada. Us proposem que feu cartells on es mostrin diferents mots vinculats a aquest àmbit i els exposeu a classe de plàstica. En aquest recurs del TERMCAT hi trobareu definicions del vocabulari del món de les arts: http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/147/

★ **Il·lustrem emocions (P/1ES/2ES).** Lola Anglada es pot considerar una il·lustradora de la imaginació. Els seus dibuixos expressen la infància, la màgia dels contes i els mons paradisiàcs. Feu un dibuix on mostreu alguna emoció. També podeu fer-ho a partir d'una fotografia.

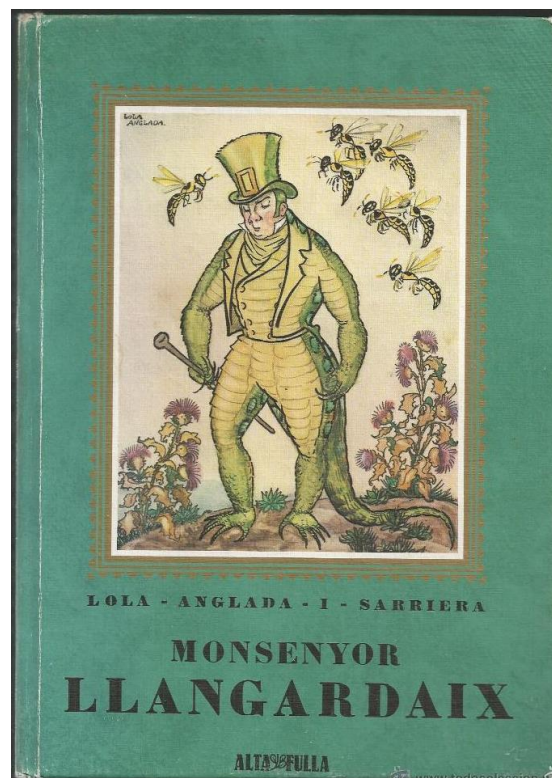
★ **Treballem els adjectius I (1ES/2ES/B).** Llegiu aquests dos exemples que descriuen part d'un mateix habitatge. Fixeu-vos que canviant només les paraules subratllades es canvia de negatiu a positiu el to del text:

- 1-El pis era **estret i llarg** i el passadís que conduïa al menjador era **fosc**
 2-El pis era **ampli i espaiós** i el passadís que conduïa al menjador era **clar**

La incidència de l'adjectiu en el text

- És el marcador per excel·lència del to del text que representa la intenció comunicativa de l'emissor.
- És preponderant al paper que juga en el text descriptiu.

Lola Anglada va ser una gran escriptora i il·lustradora, nosaltres podem aprendre d'ella. Aquí teniu una il·lustració molt coneguda d'un dels seus personatges, la de Monsenyor Llangardaix:

Portada del conte "Monsenyor Llangardaix", de Lola Anglada

A continuació hi ha dues descripcions (1, 2) d'aquest personatge, una en sentit positiu i una altra en negatiu. Subratlleu les paraules que cregueu que marquen les diferències de sentit en el text.

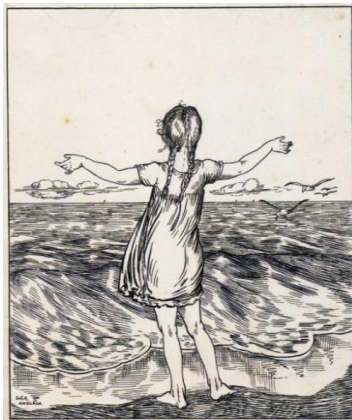
1) L'elegant Monsenyor Llangardaix vesteix un distingit frac que li escau d'allò més bé. Aquesta peça de vestir ressalta la seva complexió forta i musculada. Completa la seva refinada vestimenta amb un bonic barret de copa i, com no podia faltar, amb un bastó que augmenta la seva autoritat. Això fa que tots els petits animalons del seu voltant visquin contents i tranquils perquè saben que els protegirà d'un mal moment.

2) El presumit Monsenyor Llangardaix vesteix un estrafet frac que li escau d'allò més ridícul. Aquesta peça de vestir ressalta la seva complexió botida i contrafeta. Completa la seva grotesca vestimenta amb un extravagant barret de copa i, com no podia faltar, amb un bastó que augmenta la seva bestiesa. Això fa que tots els petits animalons del seu voltant visquin tristos i neguitosos perquè saben que no els protegirà d'un mal moment.

Per al professorat. Clau de les paraules que marquen la descripció positiva:

- 1) elegant, més bé, forta i musculada, refinada, bonic, contents i tranquils
- 2) presumit, estrafet, més ridícul, botida i contrafeta, grotesca, extravagant

Ara feu una descripció d'aquesta altra il·lustració utilitzant els elements de sota, o d'altres, que us permetin descriure-la en sentit positiu o negatiu.

“Margarida al mar”, *Margarida*. Diputació de Barcelona, núm. inv. 1432

plàcid, bonic, embadalida, fosc, rosat, blavós, salada, de colors, rosos, solitària, elegant, furient, esvalotat, desvalguda,

La nena contemplava.....

★ **Treballem els adjectius II (1ES/2ES/B).** La gran escriptora i il·lustradora Lola Anglada ens diu que:

«Només hi ha un mitjà per conèixer una ànima infantil: recordar-se'n de quan s'era un nen, en una paraula, sentir-se nen. Jo tinc la sort de tenir una memòria poc comú, i crec que aquest és el meu únic secret; recordo al detall tota la meva infància».

Llegiu el fragment on Lola Anglada ens parla de la seva infantesa. Subratlleu aquelles paraules que us diguin què li agradava fer. Què us sembla, va ser feliç?

Memòries. La meva infantesa

Tots els moments de la meva infantesa són tan lluminosos que apaguen els dies que ara visc; els dies d'ara, amb la trifulga que ens aclapara, no em sap greu deixar-los de banda per fruit dels bons records. Jo em veig quan era petita asseguda al balcó de casa amb una cartereta a la falda bo i dibuixant les cases d'enfront i la gent del carrer, el veïnat; aquí jo hi passava unes hores felices amb la mare contenta perquè jo m'entretenia. Des dels meus primers anys sentia un ver deler per dibuixar, com si volgués engolir espiritualment tot allò que veia, que em captivava, com si, nova en el món, sentís frenesia per saber-ne les bel·leses i també tots els misteris, els quals eren per a mi l'esclat d'una flor, les coloracions dels celatges, la vida d'un insecte, d'un ocell. Per això jo dibuixava per poder-ho captar traçant-ho damunt el paper. Aquests records guarden un concepte tan especial de la meva infantesa que ara em són una font inesgotable per a la meva ploma i per al meu llapis, car jo escodrinava tot allò que m'envoltava per admirar-ho i estimar-ho.

Enllaç: https://www1.diba.cat/liblioteca/pdf/fullejar/54939_fullejar.pdf

Com teniu la memòria? Segur que recordeu algun moment de la vostra infantesa, ens l'expliqueu? Mireu com ho fa ella. Si voleu, preneu com a guia aquest esquema del seu text.

La meva infantesa

“Tots els moments de la meva infantesa són..... els dies d'ara,

.....

Jo em veig quan era petita (petit).....

.....

el veïnat.....

aquí jo hi passava.....

Des dels meus primers anys sentia

.....

tot allò que em captivava, com si,,

els quals eren per a mi

Per això

Aquests records guarden un concepte tan especial de la meva infantesa que ara em són

.....,

perquè jo mirava tot allò que m'envoltava per”

★ **Exposició dedicada a Lola Anglada (1ES/2ES/B).** La CAL ha editat una exposició sobre la vida i l'obra de Lola Anglada. Consta de quatre lones autoenrotllables i amb suports incorporats de 2m x 0,8m cadascuna. Aquest material està a disposició de tots els centres que vulguin exposar-lo. En cas que vulgueu acollir aquesta exposició, podeu consultar-ne les disponibilitats i fer la reserva a cal@cal.cat / 934159002.

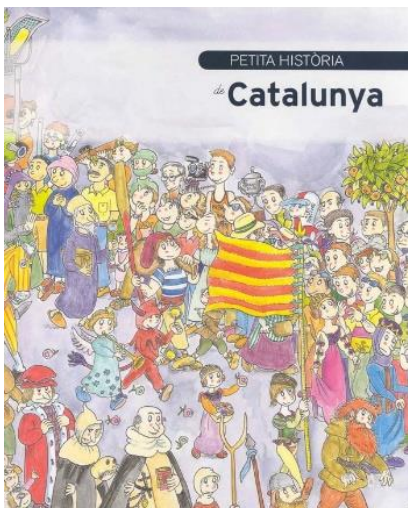

Imatge d'una exposició del mateix format muntada.

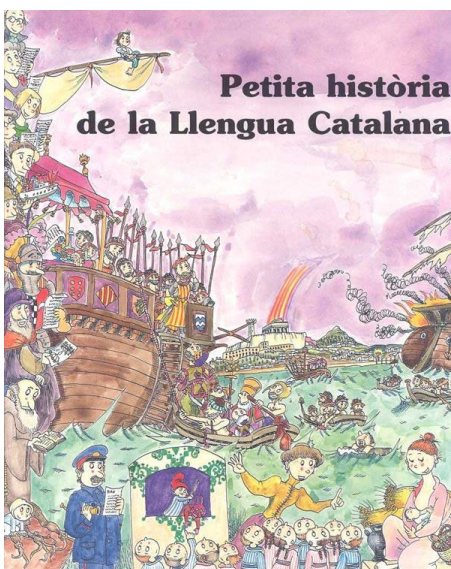
El préstec és gratuït. Tan sols es demana una fiança que es retorna un cop finalitza el préstec.

Altres activitats lingüístiques

★ **L'hora del conte (P).** “Petita història de Catalunya” i “Petita història de la Llengua Catalana”:

La *Petita història de Catalunya* comença ara fa 2.800 anys amb l'arribada dels grecs a les costes d'Empúries i Roses i repassa, entre d'altres episodis, els costums romans i la llengua llatina que derivarà en el català parlat d'avui, la influència musulmana, la mort del comte Guifré el Pilós, la potència naval de Catalunya i Aragó, la derrota catalana de l'11 de setembre de 1714, la revolució industrial, els nostres poetes i arquitectes més importants, la proclamació de la República, el franquisme, l'estatut o l'entrada a la Comunitat Econòmica Europea, fins a dia d'avui.

Aquesta petita història transmet als nens i nenes, de manera amena i rigorosa, els valors de la llengua catalana, i ajuda a estimar i divulgar el nostre idioma. El text va acompanyat de les il·lustracions a tot color de Pilarín Bayés.

La CAL disposa d'alguns exemplars d'aquests contes que es poden demanar en préstec de forma gratuïta. Més informació a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Els follets cercaparaules (I/P).** “Els follets cercaparaules” és un conte que presenta el català com a eina de comunicació i de preservació de la identitat col·lectiva, amb l'objectiu de difondre l'ús i l'estima per la llengua entre el més menuts. És una història curta, divertida i creada originalment per a ésser interpretada amb titelles. També es pot representar amb actors o ésser explicada en format conte. La CAL disposa del text original i dels materials per a la representació (contacte: cal@cal.cat; 934159002).

Fragment del conte “Els follets cercaparaules”

Cargols i cargolins, mira quantes paraules que trobo! Cel blau, núvols, ocells, sol... m'han costat tant de trobar que ja ha sortit la lluna. Mira! Una altra paraula, “lluna”, i amb la lluna surten els “estels”. Què més surt per la nit? Sí, sí, tot això també hi surt, però jo volia dir que de vegades hi ha pobles i llocs on surten ratpenats. Que sabeu què són, els ratpenats? Que aixequin la mà els que sàpiguen què són els ratpenats. Caram, que bé, quants nens i nenes saben què són els ratpenats. I com són els ratpenats? Són rates amb ales i orelles petites molt dretes. I sabeu com dormen? Penjats d'un arbre de cap per avall!”

Aquesta història es pot adaptar al format que convingui. Per exemple, els alumnes més grans poden explicar-la als més petits.

Amb els mateixos protagonistes, també hi ha els contes “El nen i els follets”, “La nena i els follets”, “Els follets i les lletres” i “Els follets i les paraules”. Tots aquests textos es poden demanar a la CAL.

La CAL disposa del titelles protagonistes d'aquest conte. Podeu demanar-los a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Mural gegant del Correllengua (I/P)**. Construïu entre tots i totes un mural gegant amb la imatge del cartell del Correllengua en curs. Prèviament, el cartell s'ha dividit en 144 fragments de mida DIN A3 que es numeren i es distribueixen entre els alumnes de diferents classes. Cada tros del cartell es treballa dins l'aula de plàstica i els alumnes l'omplen del color pertinent amb diferents materials (paper de seda, plastilina, pintures...). Quan arriba el Correllengua s'uneixen les diferents parts i es construeix, així, el gran mural que presideix els actes de celebració.

Imatge: Escola Jaume I

★ **Trencaclosques dels Països Catalans (I/P)**. El trencaclosques dels Països Catalans és un dels recursos més utilitzats en el marc del Correllengua perquè els més petits es diverteixin mentre coneixen la geografia del territori. Consta de 117 peces de 30x30 cm cadascuna, que formen el mapa comarcal del domini lingüístic de la llengua catalana.

La CAL posa a disposició de les escoles aquest recurs (cal@cal.cat / 934159002).

Mida del trencaclosques muntat: 3,9m x 2,7m

★ **Els ambaixadors del Correllengua (I/P)**. L'escola pot acollir els ambaixadors del Correllengua, els personatges que expliquen als alumnes en què consisteix el Correllengua, anuncien els actes programats i conviden a participar de la festa.

Aquesta figura recorre cada any una quinzena d'escoles del barri de Sants de Barcelona i anuncia l'arribada del Correllengua als més menuts.

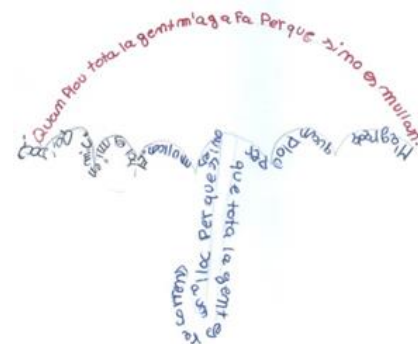
Podeu veure el vídeo d'aquesta activitat aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=gFbR4aw48yQ>

La CAL posa a disposició un text base per interpretar la figura dels ambaixadors. Podeu demanar-lo a cal@cal.cat / 934159002.

★ **Paraules de casa (P/1ES)**. Recopileu aquelles paraules pròpies de la vostra vila o regió que hagin caigut en desús, amb l'objectiu de preservar i posar en valor la riquesa lingüística local. En primer lloc, cal elaborar una llista. A continuació, tots els mots recollits es plasmen en teles o cartells que es poden penjar en llocs visibles. També es pot aprofitar l'avinentesa per organitzar una xerrada on s'expliqui l'origen, els significat i els usos d'aquestes paraules. Més informació d'aquesta activitat: <http://bit.ly/1WNrjcp>

★ **Taller de cal·ligrames (P)**. Us proposem crear cal·ligrames i exposar-los a classe! La CAL disposa d'una selecció de fragments i citacions de l'autora. Podeu demanar-los a cal@cal.cat / 934159002.

Un cal·ligrama és un tipus de poema visual. És un text —de vegades tan sols una frase o paraula— generalment poètic, en què s'utilitza la disposició de les paraules, la tipografia o la cal·ligrafia per tal de representar el contingut del poema. Les paraules que componen el poema dibuixen o formen un personatge, un animal, un paisatge o qualsevol objecte imaginable.

★ **Xerrada "Paraules viatgeres"** a càrrec de Jordi Esteban (**P/1ES/2ES/B**). Descobrir la història de les paraules que usem cada dia no sols satisfà la nostra curiositat; també ens fa conscients del seu valor. Jordi Esteban, professor de català i escriptor, ofereix una xerrada interessant i entretinguda que ajudarà els joves —i els que no ho són tant— a prendre consciència del valor de les paraules, titulada 'Paraules viatgeres'.

En la xerrada, es posa de relleu la rellevància que té l'obra de l'etimòleg Joan Coromines, atès que ens fa conscients de la vàlua que tenen les paraules i les expressions de la llengua catalana. Es mostra, a partir d'exemples, com els nostres mots són portadors de l'experiència humana de les generacions que ens han precedit i com ens correspon mantenir i fer créixer aquest llegat per a les generacions que ens seguiran. A continuació trobareu un fragment de xerrada:

Quan veiem que algú ha fet una cosa de manera irreflexiva i pensem que hi hauria d'haver posat més atenció, li podríem dir: —Noi, mira-t'hi una mica més una altra vegada! No facis les coses **a la babalà**, que així no anem enlloc!

Com ho defineix el diccionari? **A la babalà**: Sense posar l'atenció, el seny, necessaris en allò que hom fa. Parla sempre a la babalà, sense pensar el que diu. Ha obrat a la babalà: ja es penedirà algun dia de no haver anat

més amb compte a mirar el que feia.

D'on ve això de fer les coses **a la babalà**, és a dir, de qualsevol manera? Doncs ens ve del temps que aquesta terra que ara és Catalunya estava habitada pels musulmans. Ja fa més de mil dos-cents anys. Resulta que aquestes paraules, A la babalà, eren les que responia molta gent quan els pidolaires els demanaven almoïna. A la babalà, en àrab, significa 'a la porta d'Alà'. Venien a dir-li al pidolaire: vés a demanar a una altra porta, a la d'Alà, per exemple. Denotava que no calia parar gaire atenció a la persona que demanava. D'aquí el significat actual, referit a la irreflexió amb què sovint fem les coses.

.....

Quin és l'origen de la paraula 'anorac'?

1. Prové del rus i significa 'pell de ren' per l'abrigall fet amb la pell d'aquest mamífer, típic de les zones més nòrdiques del país, especialment Mongòlia.
2. És una paraula àrab que vol dir 'capa' o 'mantell', pròpia dels habitants de la serralada de l'Atlas.
3. Ve, a través del francès, de la llengua dels esquimals, l'inuit, i es correspon amb el terme 'anoraq', que fa referència al vent.

SOLUCIÓ: Opció 3

Més informació i contacte: cal@cal.cat / 934159002

★ **Concurs "Caça l'errada" (1ES/2ES/B)**. Aquest concurs consisteix en la identificació d'errors ortogràfics, castellanismes i barbarismes de l'espai públic. Els alumnes han de fotografiar els errors que localitzin i publicar-los a les xarxes socials amb una etiqueta determinada (exemple: #CaçalErradaNomCentre).

Aquí podeu consultar una mostra de les bases del concurs:
<http://bit.ly/1XPvVQp>

★ **Dites i frases fetes (1ES/2ES/B)**. Accedeix al web <http://elrefranyer.com/> i tria una dita o una frase feta. A continuació, explica'n el significat als companys.

★ **Taller de creació d'endevinalles (P/1ES)**. Us proposem que creu endevinalles. Per fer-ho, penseu en allò que voleu convertir en enigma —un mitjà de transport, un aliment, un animal—. A continuació, cal preparar l'enunciat, que serà un rodolí. Per això, podeu buscar adjectius que descriguin aquell objecte/ésser/acció —quina mida té, de quin color és, per a què serveix...—. Finalment, només caldrà muntar l'enunciat de manera que quedi ben divertit! A continuació trobareu alguns exemples d'endevinalles:

Cua blanca,
cos lluent.
Va de pressa
i sembla lent

SOLUCIÓ: l'avió

He nascut per no estar quiet
i seguir-te arreu on vas.
Vull que em miris, que m'escoltis
i em grapegis, si és el cas.

SOLUCIÓ: El mòbil

Proposta de procediment per crear les endevinalles:

- En petits grups, es responsabilitzen de definir dos o tres objectes.
- Poden pensar primerament quines accions es fan amb ells; després, amb quins altres objectes s'assemblen (encara que sigui metafòricament). Finalment, proposen una o dues frases que formin l'endevinalla.

Exemple: el metro d'una ciutat

Reflexions prèvies: En surt i hi entra molta gent en cada estació. Fa molts viatges de pocs minuts. A dins, a les hores punta, la gent va com en una llauna de sardines. Hi va molta gent, està molt junta, molt junta, però no es diuen res. Tots van a llocs diferents però fan el mateix camí. A cada estació, el metro sembla un drac que vomiti gent, etc.

Proposta d'endevinalla:

No anem al mateix lloc
però fem el mateix camí,
Juntets, ben juntets;
calladets, ben calladets.
Ara correm cap allà;
i ara ens parem aquí.

Quan hagueu acabat de preparar les endevinalles, podeu comprovar si els vostres companys i companyes saben quina és la solució!

★ **Juguem a l'Scrabble! (P/1ES/2ES/B).** Us proposem que jugueu a l'adaptació a gran escala de l'Scrabble. El joc de taula passa a ser una partida popular en què cada participant incorpora una paraula en un tauler gegant, intentant aconseguir la màxima puntuació.

Aquí expliquem com s'hi juga: <http://bit.ly/1Rsj1z>

★ **300 fets de llengua (1ES/2ES/B).** El joc de taula '300 fets de llengua' consisteix en 300 naips rodons cadascun dels quals conté un fet de llengua i un repte lingüístic. Pensat per jugar-hi en ambients lúdics, també pot ser un bon recurs didàctic per afegir context històric a les classes de català. Els jugadors s'enfrontaran per parelles per aconseguir la màxima puntuació tot intercanviant naips i afrontant els reptes que s'hi plantegen. Aquest joc ha estat elaborat per la Direcció General de Política Lingüística (Departament de Cultura – Generalitat de Catalunya).

INSTRUCCIONS

Per jugar amb els 300 fets de llengua cal paper i llapis, diccionari, cronòmetre i qualsevol nombre de jugadors.

S'agafen 30 fets de llengua a l'atzar i es decideix qui comença i quant temps es deixa per cada repte, per exemple 1 minut. Cada participant anota que té 300 punts al seu full de joc.

Qui té el torn llegeix un fet de llengua i anuncia el títol del repte corresponent. Tots els participants, començant per qui té el torn, ofereixen punts per guanyar la subhasta del repte.

Sense ordre, tothom pot anar apujant el nombre de punts fins que ningú ofereix una quantitat més alta. Tothom resta la quantitat oferta del nombre total de punts que tingui en aquell moment. Per tant, en el primer repte tothom restarà de 300 la quantitat de punts que ofereixi. Es pot no oferir res, però llavors tampoc no es guanya res.

Un cop feta la subhasta, qui té el torn llegeix el repte i engega el cronòmetre. En la majoria de reptes, quan ha passat el temps, els participants llegeixen el que han escrit i anoten els punts aconseguits.

Valen totes les paraules que surtin al diccionari que s'ha triat com a referència, amb les seves flexions nominals i verbals. Si una persona escriu una paraula incorrecta, no puntuarà en aquell repte. A aquest efecte, els participants poden demanar sempre com ha estat escrita una paraula.

Si les solucions no us vénen al cap les trobareu al pap de la xarxa: sigles, definicions dels mots, anagrames... Tot és present als webs.

Els 10 tipus de reptes associats als 300 fets de llengua i les especificitats quant a la manera de jugar-hi i puntuar són: ultrapassa, rima, remena, mima, extreu, triplica, desplega, defineix, anteposa i allargassa.

★ **Els últims parlants: com mor una llengua? (2ES/B).** Llegeix l'article *Els últims parlants: com mor una llengua?*, publicat al diari digital Núvol l'11 de desembre del 2015: <http://bit.ly/1QncqcT>

- Quantes llengües existeixen al món, actualment? Fes la cerca!
- Quantes d'aquestes llengües es troben en perill d'extinció?
- Fes una llista de les llengües que han desaparegut els darrers anys. Podeu triar-ne algunes i fer-ne un petit treball que indiqui a quina zona pertanyien i en quines circumstàncies van desaparèixer. Si et cal, pots utilitzar el Diccionari de les llengües del món del Termcat.
- Tria una paraula i busca com es pronuncia en diferents llengües.
- L'article parla de les etapes que porten a la desaparició d'una llengua. Creus que el català està passant per alguna d'aquestes fases? En quina situació es troben altres zones del domini lingüístic? Feu un debat al voltant d'aquesta qüestió.

Annex.

Més recursos i materials de consulta

Altres contes de Lola Anglada a la xarxa

“El meu pessebre”, publicat a la revista *D'ací i d'Allà*, núm. 12 de 5 de desembre de 1918 (p. 545):

<http://2.bp.blogspot.com/-3hPeegT3DNw/VP7QvC96nSI/AAAAAAAAAKC4/bUzfkOfGLVs/s1600/pessebre.jpg>

“La carta d'en Joan”, traduït per Lola Anglada del francès i publicat a la revista *En Patufet*, núm. 298 de 25 de setembre de 1909 (p. 610 i 611): <http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/patufet/id/4580/rec/298>

“El reialme de l'or” (I), publicat a *En Patufet* (p. 260 a 262):

<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/patufet/id/6481/rec/380>

“El reialme de l'or” (II), publicat a *En Patufet* (p. 276 a 278):

<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/patufet/id/6498/rec/381>

“El porquet cobejós”: <http://www.xtec.cat/~malons22/personal/angladavirolet.htm>

Revistes disponibles en línia

Arxiu de revistes catalanes antigues: <http://www.bnc.cat/digital/arca/index.html>

Hemeroteca revista *Nosaltres sols!*

<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/search/searchterm/nosaltres%20sols/field/title/mode/all/conn/and/order/title/page/2>

Prensa històrica digitalitzada (UPF): http://guiesbibtic.upf.edu/com/premsa_historica

Exemplars digitalitzats revista *La Nuri*:

<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/search/searchterm/La%20Nuri/field/title/mode/all/conn/and/order/title>

Articles i entrevistes

Article “Una col·laboradora de Cu-Cut!”. *Cu-Cut!*, núm. 468 del 10/5/1911 (p. 299):

<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/cucut/id/9115/rec/476>

Article “Una artista catalana”. *Feminal*, núm. 59 del 25/2/1912 (p. 91-93):

<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/feminal/id/1779/rec/59>

Entrevista “Entreviu amb Lola Anglada”. *D'ací i d'Allà*, vol. 14, núm. 80, agost 1924:

https://issuu.com/annatorner/docs/interviu_amb_ferran_soldevila

Montserrat Roig entrevista a Lola Anglada: <https://issuu.com/annatorner/docs/personatges/10>

Article “La guerra vista per Lola Anglada”. Diari *Avui*, 28/8/1977 (p.18): http://streaming.ajgirona.org/pandora-NEW/cgi-bin/Pandora.exe?xslt=show_pdf;publication=Avui;sort_publication=avui;day=28;month=08;year=1977;page=018;id=0002750959;filename=19770828;collection=pages;url_high=pages/Avui/1977/197708/19770828/19770828018.pdf;lang=ca;pdf_parameters=search=%22guerra%22&view=FitH;encoding=utf-8

Sílvia Marimon, “Lola Anglada, independentista i roja”. Diari *Ara* (16/07/2012):

<http://www.andreusotorra.com/cornabou/dossiers/recerca/lolaanglada.pdf>

Altres recursos

Bloc de difusió de la figura i l'obra de Lola Anglada: <http://2014lolaanglada.blogspot.com.es/>

ESTOPÀ, Rosa (dir.). *Petit diccionari de ciència* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia, cop. 2017.

<http://www.termcat.cat/ca/Diccionaris_En_Linia/227/>

Aquest diccionari inclou un recull d'entrades relacionades amb la natura acompanyades de dibuixos creats per infants.

Geografia Literària dels Països Catalans. Recull d'autors de les terres de parla catalana, indrets en què s'inspiren, fragments de les seves obres i rutes literàries: <http://www.endrets.cat/>